

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnepek utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 4.

Közlekedésügyünk fejlesztése.

Elégge nem hangsúlyozható az iparfejlesztésnél a közlekedés ügyének folytonos előbbrevitele. A posta és táviró, a vasút és a vízierő oly nagy szerepet játszanak az iparban és a kereskedelemben, hogy elhanyagolásuk: bűnös könnyelműség, fejlesztésük: kész siker.

Postánk és távirónk ma már évről-évre halad az eszményi tökéletesség felé. A távbeszélő is szépen működik, bár távolról sem oly mértékben, mint a külföldön. Ebben a tekintetben nemcsak a belföld helyközi telefonját, de a külfölddel való összeköttetést is nagyon ki kell még bővítenünk nemcsak gazdasági, hanem közigazgatási érdekből is; mert kezelhető, hogy a telefon terjedése egyszerűsíti a közigazgatást is. A telefondíjak azonban még mindig tulságosan magasak, magasabbak, mint bárhol a világon.

A magyar kir. államvasutak beruházási költségeit a kormány successive utalványozandó 400 millióban állapította meg. Tudva azt, hogy az állam pénzügyi helyzete a legbuzgóbb törekvésnek

is természetes határt szab, egyelőre be kell érünk ezzel a közel négyszáz millió koronás beruházással is. Fölösleges azonban hangsúlyoznunk, hogy ezt csak részletfizetésnek tekinthetjük, mert a magyar államvasutak tekintetében közel másfél évtizedes mulasztásokat kell pótolni és meg kell valahára szüntetni a járművek elégtelenségéből eredő bajokat és rengeteg vagyoni károkat. Az iparfejlesztés új korszakát vagonhiánnyal, a kimerülésig megfeszített személyzettel épp oly kevéssé lehet inaugurálni, mint a hogy nem lehet a szállítási zavarait és késedelmait a már világszerte hírhedtekké vált póthatáridőkkel orvosolni. Nem mulasztathatjuk el itt az alkalmat annak ismételt követelésére, hogy a magyar államvasut valahára kevésbé bürokratikus igazgattassék, hogy kevésbé viselje magán az állami hatóság képét, hanem legyen inkább az, aminek lennie kell: egy jól szervezett és rendkívül egyszerűen és expeditivén működő kereskedelmi üzlet.

Vízi erőink kihasználása sem halad előre, pedig megbecsülhetetlen értékű és hasznu munkaerőről mondunk le ezzel. De ettől is eltekintve, a szénkérdés évről-évre válságosabb képet ölt, úgy hogy máris kikerülhetetlenné vált a szén meg-

felelő pótlásáról gondoskodni; erre a célra pedig a vízi erő már páratlan olcsóságánál fogva is, nem is volna szabad egyetlen percet sem veszítenünk, míg ezt a kérdést meg nem oldottuk, annál is kevésbé, mert anyagilag is nagy közvetlen hasznot hajtó vállalkozásról van itt szó.

A szénhiányt egyfelől az elégtelen bányászás okozza (ennek ismét a munkáshiány az egyik oka), másfelől a vagonhiány, amely ezelőtt sohasem tapasztalt késedelmeket idéz elő a szénszállítás körül. Ennek ismét nagy üzemi zavarok a következményei, elannyira, hogy nem egy üzem szünt meg szénhiány okából, és féltő, hogy iparfejlesztési akciónknak is egyik nagy akadálya a szénhiány és széndrágaság lesz. Mivel pedig a porosz szén behozatalánál még Ausztria vasutjaival és ezek díjszabásaival is meg kell küzdenünk — amely akadályok sem tervnélküliek — és mivel itthon is termelhetünk sok szenet, amely ipari célokra pótolhatná a poroszt, haladéktalanul módját kell ejteni annak, hogy legalább a belföldi szén szállítása akadálytalanul és a legolcsóbb díjért történjen.

Ugy tudjuk, hogy a kormány meg is kezdte már e tekintetben az akciót, We-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A tengerész lelke.

— Franciából. —

Sok nap, sok éjjel bolyongott a vizen a tengerbeveszett bűnös lelke. Ez volt a büntetése, mert a teste még mindig temetetlen fekdűt valahol az iszapban. Ha majd megtalálják, mint a többi halottakat, bevontatják a városba a hajóhoz kötött uszályhajón, — de, ki tudja, mikor lesz az.

A szintelen, sulytalan lélek láthatatlanul kóborolt a tengeren. Mint a habot úgy hánytavetette a végtelen la Manche. Nem tudott miről, nem emlékezett semmire, mintha aludt volna az öntudata. Így minden hanyódása, vetődése mellett is nyugodt volt és jól érezte magát. Szívesen maradt volna így akár az egész örökkévalóságra, de egy hirtelen támadt szélrohamból egyszerre Honfleur elé sodorta.

Amint messziről megismerte szülő városát, vigan szólt magában:

— Ki hinné, hogy most térek haza; most ebben az órában.

És összeszedve öntudatát, tájékozódni kezdett.

A paron Louis Ferniert látta meg legelőbb, a nagy vadász; az ég alját nézte összevont szemöldökkel, mintha valamit, talán hajót, kémlélt volna.

A szél egyre tovább üzte maga előtt s egyszerre csak a kikötő bejárójánál termett.

Itt van a téli pihenő. A hóval, jéggel öszszecsapzott, bevont hajók kékesen ragyognak a tiszta téli napfényben. Itt van a rendetlen szürke város, a világító tornyok, a belső kikötők... Ah! viszontlátni a régi bajtársakat, akikkel együtt dolgozott a sós víztől csepegő vitorlák, a recsegő árbocok alatt, akikkel együtt forgolódott a fogás körül, az ezüst hasu, fickándozó halak között. Serényen dolgoznak a jókedvű legények, vidáman kiabálnak egymásnak a csónakokról, izdattan huzzák, feszítik a nagy hálót, — csillogó szemű asszonyok lesik a mellvédől minden mozdulatukat, piros arcu gyereksereg lármáz, hancuroz az anyák körül.

A szegény lélek elvegyül a tengerészek közt. Senki sem sejtí, hogy itt van. Hirtelen véget vet habozásának ráteszi szellem-kezeit egy vállra, a hajógazda széles vállára: a gazda nagy kujon és őt mindig szerette. Félrelép a gazda és hátrafordítja mosolygó arcát, nevető kék szemét — és nem lát senkit. Meghökken,

megretten; szemébe kacag a szellem és rákiált:

— Ej, gazda! Visszajöttem, ép most. Budet vagyok, a maga matróza.

Hangja olyan erős, hogy mind fölemelik a fejüket. A gazda zavartan lép vissza. Egy pillanat alatt mind rabjává esnek a rémtületek, — majd mint a villám, egyszerre terjed el köztük az ujság. Az asszonyok félősen, ijedt arccal hívják elő eleven gyermeküket és borzadva takarják be kötőjükkel.

— Itt van Boudet! Visszajött! Visszajött!

Összevissza kiabálnak és Budet két perc múlva nem lát maga körül senkit. Elbusul, eltűnődik.

— Mind itt hagytak, mind remeg, mind félve, révetegen néznek vissza, mintha a sarkukban jérenék. Ugy félnek tőlem, hogy utóérem őket, mintha a lelkiismeretük volnék... Négy hónapja sincs, hogy együtt dolgoztunk.

Majd vidáman fogja fel a helyzetet.

— Ők dolgoznak, én meg csak nézem őket. Mig éltem, mindig erre vágytam. És lassan sétál köröskörül. A szél már elült. Eltűnődik. Elmenjen-e megnézni a feleségét? Elmenjen-e meghallgatni, vajjon beszélnek-e róla, ugyan siratják-e még egy kicsit?

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VEGELADÁS** még mindig tart: Elsőrangú mütermekben ugy
lfj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában angol kosztümök, mint francia
ruhák rendkívül olcsó
 az összes cikkekben raktáron levő óriási készlet minden elfogadható árban lesz kiarustva. **á r b a n** elvállaltatnak.

kerle miniszterelnök ezért járt nemrég Petrozsényban.

A hazai ipar fejlesztését célozza az 1907. 6. t. c., amely a tengeri szabad hajózásban foglalkoztatott magyar kereskedelmi hajóknak valamint a tengeri hajók építésének állami segítségben és kedvezményekben való részesítéséről rendelkezik és öt év tartamára egymillió ötszáz ezer korona segélyt tesz lehetővé. Helyes és egészen eredeti ujtása a törvénynek, hogy a hajóbeszerzési segélyt attól teszi függővé, hogy a hajó évenként legalább egyszer érintsen magyar kikötőt és hogy ekkor legalább egyharmad rakományának megfelelő oly forgalmat kell közvetítenie, amely a hazai közgazdaság érdekeinek szolgál. Kimondja továbbá a törvény, hogy csak oly hajóépítés segíthető, mely belföldi gyárban történik és a melynél a felhasznált anyagnak legalább harmadrésze belföldről származik, — oly intézkedés, amely bizonyára üdvösen támogatja majd hazai iparunkat és különösen vastermésünket.

Az is érdekes ujtása a törvénynek, hogy a kereskedelmi miniszternek a segélyek és kedvezmények megvonása dolgában hozott döntése ellen a közigazgatási bírósághoz panasznak ad helyet, ami a miniszteri diszkrecionárius intézkedésnek hathatós ellenőrzése és a mi különösen az ellen nyújt biztosítékot, hogy pártpolitikai szempontok nem fognak tulsúlyba kerülni a segélyek adományozásánál.

Nem fejezhetjük be közlekedési viszonyainkra vonatkozó rövid észrevételeinket anélkül, hogy ne adjunk kifejezést amaz óhajlásunknak, hogy a közlekedés

ügye külön miniszteriumra bizassék, amely azt bizonyára gyorsabban és hatásosabban látná el, mint most a kereskedelmi miniszterium, amely óriási munkaköre mellett képtelen a közlekedés ügyének ezerféle részletét kellő gondossággal és körültekintéssel ellátni.

A horvát bán a miniszterelnöknel. Rauch horvát bán ma a minisztertanács előtt megjelent *Wekerle* Sándor elnöknel. A horvát bán ezután a kereskedelemügyi miniszteriumba ment, hol *Szterényi* államtitkárral tárgyalt.

Ninos kész a költségvetés. A mostani minisztertanács legfontosabb feladata lett volna, hogy végezzen a *költségvetéssel*, amelyet az őszi ülészak elején be kell nyújtani a kormánynak. De ezt nem bírták elvégezni, mert az egyes miniszteriumok még nem dolgozták ki a maguk költségvetési javaslatait és máig csak a honvédelmi miniszterium budgetje van a pénzügyminiszter kezében. Így a költségvetés dolgában csak előkészítő munkát végezhetett a minisztertanács s az egyes tárcák hozzávetőleges szükségleteiről tájékoztatták a miniszterek egymást. Annyi azonban közre került, hogy a jövő évi budget ismét *telemes összeggel emelkedik* és kivált a *kereskedelmi miniszterium* szükségletei szaporodnak aránytalanul. A végső elhatározás itt arra a minisztertanácsra mutat, melyet szeptember 16-án tartanak.

A minisztertanácsot folytatják.

A tegnap este fényolc óraker megszakított minisztertanácsot ma délelőtt folytatták. A miniszteri tanácskozást a mai nap folyamán okvetlenül befejezik, minthogy *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter holnap Pöstyénbe utazik.

A félhivatalos jelentések szerint a minisztertanács folyó ügyekkel foglalkozott. Köztudomású azonban, hogy ennek a minisztertanácsnak különleges ügyek, mint a választójog, a patriárka-választás, a delegációk, a jövő évi költségvetés és a katolikus autonómia képezik a tárgyát.

Mint értesülünk, a patriárka-választás dolgában a minisztertanács úgy döntött, hogy *Zmejanovics* megválasztását nem terjeszti fel megerősítésre, mert *Zmejanovics*ot csak tíz szótöbbséggel választották meg, vagyis a hetven kongresszusi tag közül harminc ellene szavazott, ami nem alkalmas arra, hogy a szerb egyház feldult békéje helyreálljon. A patriárkát eddig rendszerint egyhangulag választották, csak egy esetben történt, hogy a szavazatok megosztottak és ekkor a király *Angelicset*, aki nem kapott szótöbbséget, egyszerűen kinevezte patriárkává. *Zmejanovics*ra azért is haragusznak az udvarnál, mert ő vitte *Brankovics* ellen azt a gyűlöletes kampányt, mely az öreg patriarkát a sirba vitte.

Beavatott politikai körökben beszélnek, hogy a tegnapi minisztertanácsban a *választójog* tárgyalásáról nagyon ellentétes vélemények hangzottak el. *Kossuth*, *Apponyi* és *Zichy* miniszterek nem helyeselték a plurális rendszert, mely szerintük beláthatatlan küzdelmek forrását fogja képezni. Szerintük a magyarság érdekeit az egyenlő választói joggal is el lehet érní, ha a kerületek beosztásánál bizonyos szempontok fognak tekintetbe vétetni. A választói jog kérdésében a döntést a mai napra halasztották.

Más forrásból úgy értesülünk, hogy a választási reform kérdésében csak előkészítő munka folyt, mert minden javaslat még készen sincsen. Ebben a kérdésben azonban a kormány felfogása egészen *egyöntetű*. Ugy hatá-

A kapuja elé ér, hallgatódzik. Hlabozik. Fél, hogy megrémítené a családját. Azután szeretné tudni, kire kiabál annyira a felesége. — Majd hirtelen nekibuzdulva, félrekanyarodik és elkeseredett vidámsággal gondolja:

— Hadd legyen nyugodt tovább is. Tölem már örökre megszabadult.

Melanrholikusan hagyja el *Honfleurt*, hogy sohase térjen vissza többet és nekivág a mezőnek. — Leszáll az éj, sugársó, békés, szelid normandiai éj. Fölkelt a hold, a másik kísértet — vajon hol, vajon kitől várja temetetlen teste a végtisztséget? — hogy sugaraival kiragadj a sötétségtől elnyelt tormákat.

A tengerre akar menni. Ott legalább nem lát senkit. — Nem érez semmit, nem érzi a hideget, azért mégis fázik. Oly fázós a csillogó hó, a száraz karu, fehér árnyékú fák látása. Az otthonra gondol. Most vacsoráznak, most jár köztük körben a tál, a párolgó, izletes étel, — Csak még egyszer ebédeltetne!

Visszafordul, de mire visszaér, a város elcsendesül. Az ebéd órája már rég elmúlt. Elszomorodik. — Hogy? elkéstem volna?

Megcsendül a harangszó; jó gondolata támad. Hisz a harangozó vak és régen barátja volt. Eszébe jutnak barátságuk legrégebb emlékei. Egyszer véletlenül egymásnak mentek, de nem vesztek össze, inkább hamar megbarátkoztak. A harangozónak, hogy, hogy nem, az a

gondolata támadt, hogy megmutatja neki, hogy kell harangozni.

— Van-e kedve megnézni? — kérdezte s felé fordította csukott szemű arcát.

— Én megyek elől, — mondta — majd én vezetem; maga nem tudna itt eligazodni.

Ez a furcsa beszéd annyira meglepte *Budet*-t, hogy hamar jóbarátok lettek.

Odaér a templom-ajtóhoz. Megvárja a harangszó végét, — ez a tűzborító harangszó. Borítsátok be a tüzet, oltjátok el a lámpát, — ezt csengi, bongja. Milyen örömmel örködik a város felett az örömtelen, vak harangozó. — Az utolsó ütés is elhal a holdfényes ég alatt.

Bezörget a kapun. Magában örül a jó gondolatnak; — a harangozó nem lát, vele beszélgethetek kedvemre. Csodálkozni fog, hogy visszajöttem, de hát majd kimagyarázom magam...

Már itt is van, nyitja a kaput.

— *Budet* vagyok, visszajöttem. Tudom, azt mondták, hogy meghaltam, pedig csak Angliában hanyódtam. Megjöttem, de nem akarok hazamenni, félek, nagyon megrémíteném a családom; még azt hinnék, kísértet vagyok. Majd holnap, nappal jobban elbeszélhetem nekik a sorsom. Bocsásson meg, ha zavarom.

A harangszó szívesen hívta be magához; ő most is csak olyan sötétet látott, mint eddig, nem ijedt meg a hangtól.

— Üljön le, *Budet*, szegény barátom. Vendégem is van, az orgona-fujtató, — de ő is vak. Vigan megünnepeljük, hogy hazajött; az éjjel elfekhet itt is, reggel aztán majd hazamegy.

Ott ültek hárman az asztalnál. *Budet* tartotta szóval a társaságot. Elmesélte, mi mindent nem ért meg az angoloknál, a másik kettő meg hatalmasan kacagott rajta. — Csak ha a vállát vagy a kezét akarták megérinteni, akkor kiáltott föl ijedten:

— Vigyázz, ne nyulj hozzá, nem az enyim, egy angol adta ezt is.

Jókedvűen töltötte a két vak az estét, nem is sejtették, hogy milyen rémmel.

Csak hogy a szellemek nem tudnak inni és *Budet* szomoruan nézte, hogy készítik, töltögetik, fogyasztják a szép gőzű teát. Az illatát nem érezte. Azok azt hitték, vendégük is együtt iszik velük. Majd dalolgatni kezdtek; ő is próbálta, de nem sikerült. — Haj, milyen irigyen szemlélte, hogy pirul ki két pajtásának az arca.

— Lám, — mondta magában — visszajöttem, az igaz, de meghaltam. Soha, soha sem fogok többet inni.

Honfleuri tengerész, aki nem iszik! Bánatában fölhasználta az alkalmat, mikor a két vak kiment becsukni a kaput, kisuhant a holdfényre és mint ki vízbe akarja magát ölni, elkeseredetten vágott neki a tajtékos tengernek.

Megnyilt! GUTFRIED TESTVÉREK áruháza a „GÓLYÁHOZ“ Megnyilt!

Nagy raktár uri- és női-dívat kötött, szövött áruk, vásznak és fehérneműekben. Csecsemő kelengyékben dus választék. SZIGORUAN SZABOTT OLOSÓ ÁRAK!! SZIGORUAN SZABOTT OLOSÓ ÁRAK!!

roztak, hogy a javaslat tartalmából mindaddig semmit sem ismertetnek, míg azok a Ház elé nem kerülnek. Beszűntetik azt a tapogatózást is, amelylyel a kormány egyes lapjaiban a közhangulatot akarják kikémleni. A javaslatot csak október hónapban terjeszti gróf Andrássy Gyula a képviselőház elé.

Holnap Wekerle Sándor, Günther Antal és báró Rauch Pál horvát bán Ischbe utaznak s csütörtökön kihallgatásra mennek a király elé. A bán ez alkalommal leteszi a titkos tanácsosi esküt. — Wekerle Ischből egyenesen dánosi birtokára utazik s augusztus 18-ig ott is marad.

Fráter Loránd és a nevelője.

A magyar nótá király Fráter Loránd, kit szerzeményeiről az egész ország ismer már gyermek korában nagyon szerette a verseket és a hegedűt. Különösen nagy hajlama volt a versekhez, melyeket ő maga is megkísérelt olykor faragni. Gyermek korában a debreceni gimnáziumban tanult s innen dotálódik az ő különös pályafutása.

A nóták nagymestere különösen sokat köszönhet egykori nevelőjének, aki fiatal korában a hegedű iránt jelentkező nagy szenvedélyét felébresztette, megalapította benne a nóták nagy mesterét. Ez a nevelője egy előkelő debreceni családnak volt tagja. Szathmáry Sándornak hívják. Azóta mióta ők együtt tanultak nagyon hosszú idő telt el. A sors eltépte egymástól a két embert s azóta nem is látták egymást. Az utóbbi hetekben Fráter Loránd Lugoson járt. Itt egy napon inasa egy hírlapírót jelentett be nála. Fráter Loránd előbb nem akarta fogadni a zsurnalisztát, de pár pillanatnyi habozás után mégis arra az elhatározásra jutott, hogy fogadja a lugosi újságíró.

Jól táplált elegáns ur lépett be a nóták nagy mesteréhez, aki egykedvűen a szokásos hivatalos formák között fogadta az újságíró.

A fogadtatás kissé hideg volt, de azért csakhamar belemelegedtek a társalgásba.

— Azért voltam bátor fölkeresni, hogy sziveskedjék elmondani a lapom részére nagy karrierjének kezdetét. Nevezetesen mi indította arra, hogy eme szép pályára lépjen.

— Szívesen elmondom, ezt még ugysem kérdezték tőlem. Az anyám már nagy vonzalommal bírt a költészet és a zene iránt. Ezt a vonzalmat én is átörököltem. Gyermekkoromban sokat foglalkoztam a versekkel és nagyon szerettem a dalokat. Kis fiú voltam és az anyám nevelőt akart mellém hozni.

A debreceni gimnáziumban azonban akkor nem voltak olyan deákok, akik eljöttek volna, mert már mindnyájan le voltak foglalva. Ekkor mondta az igazgató, hogy kísérelje meg édes anyám kihozni hozzám Szathmáry Sándort. Szathmáry Sándor egy debreceni előkelő család gyermeke volt, akinek azonban nem volt szándékában nevelőnek menni. — Anyám mégis megkísérelte és Szathmáry ki is jött hozzám. Szabad időben ő hegedült. Nagyon szépen tudott hegedülni és én kértem, hogy tanítson meg erre. Kérésemet teljesítette is és ettől fogva úgy megszerettem a hegedűt, mint az életemet. Szathmáry szorgalmasan tanított és folyton biztatott engem. Azt mondta, hogy nagy veszteség volna elhanyagolni a nagy hajlamot, melyet akkor fedezett fel bennem a zene iránt. Ez a biztatás igen hízélgő volt

reám nézve és nem tett elbizakodottá, hanem annál nagyobb ambícióval dolgoztam. Nevelőm rövid idő múlva nagy elragadtatással beszélt előrehaladásomról, ami engem csak jobban ösztökélt. Azután elváltunk egymástól. De most is mondom, hogy minden tudásom, minden sikerem amit elértem egyedül csak nevelőmnek köszönhetem.

— És hová lett a nevelője?

— Azt nem tudom, azóta hirt sem hallottam felőle, de ahányszor eszembe jut mindig nagy hálával vagyok ő iránta és nagy lekötelezettséget érzek magamban. És ezért szeretnék vele találkozni legalább egyszer, hogy ezt megmondhassan neki.

— Kedves mester nem is gondolja mily közel van hozzá a nevelő.

— Hogyan?

— Csak úgy, hogy én nem vagyok hírlapíró, hanem Szathmáry Sándor vagyok, jelenleg pénzügyi titkár, aki valamikor régen mint nevelő voltam ott.

Fráter Loránd e szavak után örömtől sugárzó arccal ugrott fel s át ölelte az egykori nevelőjét s nagy örömet fejezte ki az iránt, hogy még találkozott vele.

A találkozás óta a mester és a titkár a lehető legjobb viszonyban élnek egymással.

Plutó.

A verőcei rablómerénylet.

Negyedik napja már annak, hogy a verőcei országúton egy felfegyverzett rablóbanda kirabolta Grün Ágost vasutépítő vállalkozót s azt valamint a kíséretében levő Moser Antal vállalati pénztárost súlyosan megsebesítették. Négy napja nyomozt az erdőben és Verőce környékén, de még nem tudtak biztos nyomra akadni. Egyelőre csak tapogatóznak, bár a nyomozást vezető Kálló Antal váci rendőrkapitány ismételtén kijelentette, hogy a vakmerő rablás tettesei hamarosan kézrekerülnek.

A csendőrség tegnapig komoly gyanút táplált Tóth György kocsis ellen, akit a rablók sértetlenül futni hagytak. Csaknem kétségtelesen kiderült azonban, hogy a kocsisnak semmi része sem volt a bűntény elkövetésében. Mindamelllett felügyelet alatt tartják, hogy amennyiben a további nyomozást terhelő adatokat szolgáltatna ellene, minden pillanatban kéznél legyen.

A kocsis után a vállalat volt, vagy jelenlegi munkásai között keresték a merényletet. — Ez irányban egyedüli nyom az a meggyafabot, amelybe V. K. monogram van bevésve. Ezen a nyomon elindulva egy Urbanics nevű elbocsájtott munkafelügyelőt gyanúsítottak meg. Drégelypalánkán találták meg, ahonnan Verőcebe kísérték. Ma ismételtén kihallgatták a csendőrségen, de folyton azt hangoztatja, hogy az egész rablásról csak annyit tud, amennyit a falujában beszélnek. Azt állítja, hogy péntek estétől szombat délelőtt tíz óráig otthon aludt, Tanuképpen elsősorban a feleségére és a fiára hivatkozik, akiket még nem hallgathatott ki a csendőrség, mert tegnap óta egy szomszéd községben vannak. Hivatkozott még több tanura, akiket most hallgat ki a verőcei csendőrség. Két tanu kihallgatásával délig végeztek: ezek közül az egyik igazolni tudta Urbanics alibijét.

Vasárnap délelőtt megejtett helyszíni szemle

alkalmával kétszáz lépésnyire a támadás színhelyétől tudvalevőleg három használt gyújtózsínort találtak. Ma ugyanazon helyen ismét találtak két gyújtózsínort, olyanokat, amilyeneket a szabadban dolgozó munkások szoktak használni. Ezekből a bűnjelkéből is arra következtetnek, hogy a rablást vasutépítő munkások követték el. Ezen a ponton azonban teljesen megakad a nyomozás, a csendőrség csupán kombinációkra szorítkozik.

UJDONSÁGOK.

* **A főkapitány szabadságon.** Gerő Ármin r. főkapitány több hétre terjedő szabadságát tegnap megkezdte. Távolléte tartamára hivatalos teendőit Eleméry Ferenc tb. r. főkapitány látja el.

* **Két aranymise.** Holnap, Urunk színeváltozásának ünnepén a nagyváradi lat. szert. egyházmegyének két élemedett munkása fog az Ur oltára előtt hálát mondani 50 év kegyelméért, melyet az Ur szőlőjében a nap heve alatt végzett nehéz munkához onnan felülről nyertek. Az egyházmegyének két papja fogja bemutatni arany áldozatát az Egek Urának. Csomák János kiérdemült esperes nyugalmazott furtai plébános, ki elvitte hálaáldozatát a Bold. Szűz Mária lábához Mária-Radnára, azonban hogy volt kedves hivei is megemlékeznek e napról furtai házas telkét a »szegények menháza«, továbbá a furtai Katolikus Kör céljaira adta át az ottani róm. kath. egyháznak.

A másik aranymisés papja egyházmegyének Alacs Károly mezőkeresztesi plébános, őt is félszázaddal ezelőtt szentelte pappá b. e. Szaniszló püspök, 22 esztendeig Magyar-Csékeknek volt közkedveltségű plébánosa, 19 esztendő óta pedig Mezőkeresztesnek tevékeny lelkipásztora, hol katolikus kört is alapított. Aranymiséjét itt tartja Nagyváradon, hol félszázaddal ezelőtt első miséjét mutatta be az Urnak.

* **Czárán-émlék Biharfüreden.** A mindinkább ragyogó, verőfényesre forduló idő oly szép közönséget vonzott a csodás szépségű Biharfüred hegyei közé, hogy aug. 1-én Biharfüreden felállítandó Czárán-émlékü javára táncmulatságot rendezhettek. A mulatság úgy anyagilag, mint erkölcsileg fényesen sikerült. A Czárán-alap 75 koronával gyarapodott. Felülfizetéseikkel az alap gazdagításához hozzájárultak: Rozványiné 20 K, Juricskayné 4 K, Antaltyné 2 K, Schauer Adám 10 K, dr. Horványi Gyula 14 K, Papp János 10 K, Papp Imre 5 K, dr. Székely István 1 K, dr. Lestyán Endre 2 K, Jausz A. 3 K, Salamon Jakab 2 K. A természeti szépségek lelkes barátainak ezuton is hálás köszönetet mond az *Émlékübizottság*.

* **Nincs bejelentési hivatalunk.** A bejelentési hivatal hiénáinak hátrányait illusztrálja újabbán ismét azon eset, amey néhány nappal ezelőtt jutott a rendőrség tudomására. Ugyanis Horóvicz Mátyer Leb bicziowai (Galicia) illetőségű volt kereskedő, kinek üzlete — saját állítása szerint — leégett és tönkrement, 9 hónappal ezelőtt feleségétől Nagyváradra jött s azóta itt lakik. Eddig az izraeiita hitközség néhány tagja tartotta. Most egy helybeli kereskedőnél kapott alkalmazást mint héber levelező. A hatóság tudomást szerezvén a külföldi egyén ittlakásáról, őt megidézte. Az ember azonban nem jelent meg az idézésre, mert jóakarói ki-

tanították arra, hogy nem tartozik megjelenni Erre a rendőrség előállította a házaspárt, megbüntette őket s egyuttal nem járul ahhoz, hogy a házaspár itt megtelepedjék. Egyidejűleg az eddigi lakásadók, sőt a tanácsadó ellen is el fog járni kihágási uton a rendőrség.

* **Nyilatkozat.** Következő sorok közlésére kértünk fel: A »Nagyvárad-i Napló« és a »Szabadság« tegnapi számában foglalkozik azzal a határozattal, amit a D. M. K. E. sajtóbizottsága hozott egy megindítandó hetilap érdekében. A közleményhez nyilvánvalóan téves értesülés alapján, tendenciózus megjegyzéseket fűztek; a valóság az, hogy a D. M. K. E. kebelében és égése alatt ez a lap hazafias és kulturális törekvések szószólója lesz, amit minden ellenkező híreszteléssel szemben módomban lesz bizonyítani. Ennyit tartok szükségesnek a támadás-izű közleményekkel szemben a nyilvánosság előtt kijelenteni. *Ráth Gyula, titkár.*

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter *Mascsek István* nagyvárad-vidéki kir. járásbírói díjokot a békéscsabai kir. járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

* **Elégett buzakereszték.** Tegnap, kedden két ízben is megjelent a vörös kakas Nagybjom biharmegyei községben. Délután 9 óra tájban meggyuladt Futó János ottani gazda termése s csakhamar 750 kereszt buza égett el. — Délután 12 óra után pár perccel Jemei Menyhért ottani gazda földjén a cséplésnél ütött ki a tűz s nagy mennyiségű szalmát pusztított. Ez utóbbi tüzet a gondatlanság okozta, mert dacára az uralkodó nagy szélnek, folytatták a cséplést, noha szigorúan el van tiltva, hogy szeles időben csépeljenek. Valószínűleg a gépből kikerült szikra lobbantotta lángra a szalmakazalt.

* **Közigazgatási ülés a városházán.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága holnap, csütörtökön, augusztus hó 6-án délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

* **Őrült vagy sikkasztó?** Onnenberg Gyula, a nagyszalontai vasúti állomás pénztárosa a minap Budapesten járt, a kereskedelmi miniszteriumban, a hova hosszú beadványt nyújtott be s ebben azt fejtegette, hogy az összes vasutasokat és valamennyi végrehajtókat le kell fejezni. Míg a pénztáros elhelyezte a beadványát a miniszteriumban, a vasúti pénztárba vizsgálatot tartottak s kiderült, hogy kezén 1045 korona elsikkadt, legnagyobb részt oly módon, hogy a menetjegyeket helytelenül kezelte. Nyilvánvaló, hogy a szerencsétlen ember elméje meghibbant. Az alkohol tette tönkre, amely már régóta hatalmában tartja. Valószínűleg beszállítják valamelyik elmeorvosi intézetbe.

* **Halálozások.** *Talpas Gábor* ismert nagyvárad-i szabó iparos, élete 60-ik évében elhunyt. Temetése ma, szerdán, augusztus 5-én délután 5 órakor lesz a Köröss-utcai gyászházán. — *Ugrucs Lajos* m. államvasúti alkalmazott, élete 29 évében elhunyt. Temetése ma, augusztus 5-én délután 4 órakor lesz a Rét-utca 5. sz. háztól.

* **Budapest lakossága.** Most jelent meg a főváros statisztikai kimutása, amelyből megtudjuk, hogy Budapesten összesen 812.728 lélek lakik. A múlt év óta több, mint tízezerrel szaporodott a lakosok száma. Az év eleje óta 4570 esketés történt; élve született 12.723, halva született 422. Ezzel szemben az év eleje óta meghalt 9632 ember. A szaporulat többi része a beköltözésre esik.

* **Hirtelen halál.** Tenkéről telefonálta tudósítónk, hogy Bagosi Mihály ottani jómódu gazdálkodó tegnapelőtt hirtelen elhalt. A teljesen egészségesnek látszó, erős szervezetű ember családjával együtt vacsorázott. Alig fejezte be az étkezést, hirtelen lefordult a székről s pár perc alatt meghalt. Valószínűleg szívszélhűdés okozta halálát.

* **Óriási tűzkatasztrófa.** Londonból táviratozzuk: A Coows-nessi kerület (Britt-Columbiában) jelenleg óriási erdőtüznek a színhelye, mely Kootenaytól déli irányban Idaho határáig terjed. Állítólag megbízható becslések szerint a lángok több száz mérföldnyi területen pusztítanak. Hét várost és községet a tűz teljesen elpusztított. A legutóbbi becslések szerint körülbelül nyolcszáz ember, többnyire bányászok és favágók veszítették el életüket a lángokban, de szerencsétlenül jártak igazi számát talán sohasem fogják megtudni. Tízezer ember hajléktalan. Az anyagi kár két millió font sterling. Két vonat orvosokkal, betegápolókkal és élelmiszerekkel a szerencsétlenség színhelyére ment. Ez állítólag a legnagyobb katasztrófa, mely Amerikát szan-franciskói földrengés óta érte.

* **Belefult a patakba.** Szegegy Lazár Miklós 8 éves pásztorfiu sertéseket legeltetett Tenke község határában. Mikor a messze elköbörgött állatokat össze akarta terelni, a szerencsétlen kis gyermek beleesett a megáradt pocsolás patakba. A vízből nem tudott kiszabadulni s a közelben sem volt segítség s így a szegény gyermek a patakba fulladt. Később találták meg a holttestét.

* **Hűvös kánikula.** Benne vagyunk a kánikulában, de az időjárás olyan hűvös, mintha szeptemberben volnánk. Más évben ilyenkor áhítozunk egy kis hűslevegőre s keressük az árnyékokat, amely enyhét ad a forróságban. Most nyoma sincs az izzó napsugárnak, forróságnak; ehelyett az esték és a reggelek egészen hűvösek s nemcsak a magas hegyvidéken, de Nagyváradon is felfér a felsőkabát. Még különösebb, hogy napközben sincs forróság, hanem majdmidig szeles, hűvös a levegő. Különben a Tatrától azt sürgönyzik, hogy nagy hó esett, Rutka körül a hegyek hóval vannak borítva. Evvel ellentétben, mint lapunk más helyén olvasható, Biharfüredről azt írják, hogy egy hét óta szép verőfényes napok vannak.

* **A lovagias baka.** Sáfian Jenő 37-es baka azért, mert a baka által fölöttébb kedvelt Makai Ilona nevű szobaleány panaszkodott előtte Fábian Erzi vetélytársnőjére, tegnap este felé a konyhában felkereste Fábian Erzi nevű szobaleányt és azt felkélte. Az eljárást a rendőrség a baka ellen megindította. Érdekes, hogy Sáfian hasonló indokból Bodnár Erzi nevű szobaleányt is felpofozta már.

* **Halálos szerencsétlenség.** Bihar-nagybajomból tudósít levelezőnk, hogy tegnap véres eset történt Grósz Zsigmond birtokos házszuháti pusztáján. *Csontos József* uradalmi kovácsinas egy pisztolylyal játszadozott s azt mutogatva a közelében álló *Juhász Giza* 16 éves leánynak. A fölöttébb pisztoly azonban elsült a leányt fejen találta a golyó. A 16 éves szép leány rövid kínos szenvedés után meghalt. A csendőrség kiszállott a szerencsétlenség színhelyére s a gyilkos fiut letartóztatta. *Csontos József* azt állítja, miszerint nem tudta, hogy a pisztoly töltve van s a végzetes szerencsétlenség csak véletlenségből következett be. Természetesen a csendőrség tovább folytatja a nyomozást, hogy igaz-e *Csontos József* vallomása.

* **Rendőri hírek.** *Barna János* derecskei embert a feleségével és sógorával a Baross-

hidnál tegnap délelőtt megtámadták Veszelőczki István és Bácsó István. Ez utóbbiak, kik ittások voltak, nem elégték meg a fenyegetést, hanem Bácsó kést is rántott. A támadók a rendőrségre kerültek. — *Ozv. Fónagy Antalné* Hosszu-utca 298. sz. a lakása fásszinjét tegnapelőtt délután feltörte valaki s a ládából, annak feltörése után, 28 kor. pénzt és 8 kor. értékű ruhát elvitt. A nyomozás folyamatban van.

* **Elveszett** egy 45 koronáról szóló váltó, melyen aláírók *Schwarz Lipót* és *Klein Mór* voltak.

* **Minden vasárnap Czipóth Ferenc-nél a PANNÓNIA szálloda éttermeiben délelőtt 10 órától déli 1 óráig katonazene hangverseny lesz.**

* **Náci báosi mozija.** Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy sikerült egy elsőrendű Párisi mozgófényképgyárral összeköttetésbe lépni. És így azon helyzetben vagyok, hogy vendégeimet a legjobb műsorral szórakoztassam. Kedvező időben az árnyas kert helyiségben, kedvezőtlen időben a nagyteremben fognak tartatni minden nap az előadások. A n. é. közönség rendelkezésére állandóan friss csapolású Dréher-sör, tisztán kezelt borok, kitűnő konyha, figyelmes kiszolgálás. A műsor minden három napban teljesen új, az új műsor a következő: Egy bátor kerékpáros (humoros), *Dráma Szeviliában*, *Papa létrát vesz*, *A boszorkány szerelme*, *Hajszja az ernyő után*, *Szivas skatulya (szines)*, *Boly ur a patkány vadász*,

* **A Pannonia-kávéházban** ma este *Kócsé Antal* teljes fővárosi zenekarával hangversenyt tart.

* **MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szor naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és Tea-sütemény kapható. Telefon 395.

A háztartási iskolákról.

Irta: **Krisztóné Dás Ilonka.**

Körülbelül egy hónapja már, hogy Dániában főző szakiskolát állítottak fel, nem csak egyet, hogy a dánleányok nem hézagos, de alapos ismereteket sajátítsanak el a főzés terén. A dán állam pedig még külön tanfelügyelőt is nevezett ki ezen iskolák részére és nem is féltit, hanem szakértőt — nőt. *Nielsen Berg* Brigittát. Tette ezt Dánia azért, mert tudta jól, hogy nem minden nőnek van kedve és hajlama a férfi kezéből kivenni a megélhetés eszközt. Szükség van még a valódi női hivatásra, asszonynak is kell még lenni, jó asszony jó házi asszonynak, feleségnek és gazdaasszonynak. Mert csakis az lehet jó feleség, aki jó anya, jó anya pedig az a nő sohasem lehet, akit hivatalos kötelessége távol tart férje és gyermekei köréből.

Hogy eme nézetem a mai időkben nem éppen világtól elmaradott, bizonyítja az, hogy Amerika is mozog. Boston hölgyei iskolát létesítettek, melyben kétféle 4—4 éves tanfolyam van azok számára, kik saját háztartásuk vezetését akarják alaposan elsajátítani és azokéra, akik nem hivatalból, a családapák elől elvett kenyérkereseti forrásból akarnak megélni, hanem abból, hogy tisztességes bérért fáradozva, dolgozva, nemükhöz méltóan mint hotel gazdaasszonyok, házvezetőnők stb. keresik meg kenyerüket.

Sajnos! ők már sokkal előbb vannak, mint mi magyarok. Pedig nekünk is szükségünk volna arra, hogy legyenek képzett és kitűnő gazdaasszonyaink. Olyanok, mint a múlt idők bűszkeségei. Nagyanyáink, akik előtt *Schiller* és *Goethe* sem volt rejtély, de élés-

kamarájuk kulcsát büszkén viselték oldalukon, erre a tudományra, a szakács művészetre, gazdaasszonyi voltokra büszkébbek voltak.

Hogy e bajon segítve legyen, hogy azon anyák gyermekei is ösmerjék az életnek azon oldalát, mely női hivatásukhoz feltétlenül szükséges, kik egész nap a hivatalhoz vannak kötve, avagy pedig szakácsnőt nem tartva vendéglőből étkeznek, jönnek létre a főző (háztartási) iskolák. Bizony! nagy szükség van rájuk! És mégis mily kevesen vannak, akik annak célját, hasznos voltát megértik, vagy érteni akarják.

Nálunk van Budapesten ahová sereglenek a vidékiek is, van Kassán, Szebenben, Temesvárott és végül itt Nagyváradon. Valamennyi mind el van árasztva tudni vágyókkal, csak ez utolsó küzd a nehézséggel.

Mig a fentiekben alig található szegény ingyenes leány, addig itt Váradon csak azok tanulnak, akiknek életfentartásukat, jövőjüket kell biztosítani annak a bizonyítványnak, amely igazolja, hogy egy tanfolyamot elvégeztek. És éppen e megérteni nem akarás oka annak, hogy a váradi főzőiskola kifőzővé degradálódik, dacára annak, hogy ugy magam, mint szintén oklevéllel bíró főző tanítónőm Szily Róza egy év óta minden erőnk és tudásunkat fáradságot nem ösmerve küzdünk a mellőzéssel, a közönynyel azért, hogy a főzőiskolát arra a polcra emeljük itthon, ahova azt a közönség jóakaró támogatásának kellene helyezni — éppen úgy, mint külföldön.

Szép és nemes cél ez, mutatja az is, hogy a budapesti magyar háztartási iskola ez évben töltötte be fennállásának tizenegyedik évét és most saját fényesen berendezett otthonába költözve, saját női kereskedelmi tanfolyamát is megnyitja, eltekintve attól, hogy mint háztartási iskola a háztartás keretét betöltő összes női kézimunkákat is tanítja. De nem kell az étkek értékesítéséből fentartania az iskolát, de fentartja azt a saját leányinternátusa.

Ez az én ideám is!

Nagyvárad városára sem volna káros, ha a főzőiskola kifejlődhetnék arra, ami eredeti rendeltetése. Leányképző volna. Képezne nővé leendő férjének nagy, avagy csekély jövedelmét megbecsülni, beosztani tudó feleségévé lenni a leányokat.

Es nem mint kifőző tenne névre és hirre szert, de mint internátus egybe kötve kézimunka tanfolyammal, ahonnan el is szállítanak a szép és jó kézimunkák ezerféle fajtát. Nem fényűzési cikkek, de megélhetést biztosító kézimunkákat tanulnának.

De sajnos. Ezt csak másutt fogadjuk szívesen, nálunk az ételé dolgok csak kicsinyléssel találkozhatnak.

Igaz a példabeszéd:

»Maga hazájában senki sem lehet próféta!»

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

X.

Budapesti felső építőiskola.

Építőiparosainkat magasabb szakképzettségre nevelni és így a »pallérok« helyett igazán pallérozott, képzett építőiparosokat állítani a modern igények szolgálatába: ez a célja a budapesti felső építőipariskolának, melynek értesítőjét vettük.

As értesítő adataiból azt látjuk, hogy felső-

datainak az iskola minden tekintetben megfelelő. Szakismeretekkel, magasabb műveltséggel látja el a fiatalabb iparos nemzedéket, amelynek bizony arra szüksége is van. Az iskola tisztán a szakismeretek művelésével törődik, mellőzve minden fölösleges sallangot. Gyakorlatias irányu és épp azért sikereket is ér el minden tekintetben.

Ugyanily irányban működött az iskola kebelében alakult önképző kör is. Itt ugyan szemet szur két felolvasott dolgozat: »Az állatok ösztönéről« és »A vallások eredete és fejlődése.« Ezeknek vajmi kevés közül van a felsőbb építészethez s alaposan lehet kételkedni benne, hogy azok a II. és III. osztályos tanulók valami okos dolgokat produkáltak volna ilyen elvont, tudományos témákról. Szerencsére ez a tünet ritka, mint a gomba az erdőben; a többi dolgozat szépen megmarad az iskola igazi hatáskörében.

A tanulók életkora a rendes tanfolyamon 15 és 23, a téli tanfolyamon 15 és 30 év közt váltakozott. Volt a rendes tanfolyam 145 tanulója közt:

róm. kath.	80
református	14
ágostai	23
zsidó	28

Anyanyelvre nézve:

magyar	139
német	4
tót	2

A téli tanfolyamon 114 közt:

róm. kath.	70
református	20
ágostai	15
zsidó	9

Anyanyelvre nézve:

magyar	111
német	3

A nagyváradai községi polgári fiúiskolában a felvételi és javító vizsgálatok 1. é. augusztus 31-én d. e. 8 órakor, a magánvizsgálatok pedig szeptember 1—3 napjain lesznek. A kérvények augusztus 15 előtt nyújtanók be az igazgatósághoz.

TÁVIRATOK.

A párisi munkásharc.

Páris, augusztus 3. A munkástözsde előtt még mindig összetűzésekre kerül a sor, melyek további elfogatásokat eredményeztek. Egy ember egy elfogottat ki akart szabadítani és egy rendőrügynökre revolverrel lőtt de nem találta, ellenben egy rendőrtelügyelőt felső combján talált. Ezt az embert is elfogták. A tüntetők száma meglehetősen gyarapszik. A tüntetések színhelyére vezető utakat elzárták.

Páris, augusztus 4. Nyolc órakor este a Place de la Republique-n a nyugalmat ismét helyreállították. A csapatok egy része ismét a kaszárnyákba vonult. A nap folyamán körülbelül 15 elfogatás történt. A rendőrközegek szerint az elfogottak többnyire anarchisták. Néhány elfogottnál revolvereket találtak.

Páris, augusztus 4. A France militaire jelentése szerint a kormány tegnap szükségesnek tartotta, hogy a 84. és 36. gyalogezrednek, amelyeknek gyalog kellett volna Párisba jönniök, vasuton szállítsa oda. Mindkét ezredet azonnal Párisba érkezésük után készenléthe helyezték. Éjjelleg katonai őrszemek cirkálnak a

városban. Az esti órákban a munkástözsde közelében előfordult összeütközéseken kívül jelentékenyebb rendzavarás nem volt. A letartóztatottak száma 16.

Páris, aug. 4. Az összes lapok az általános sztrájk balsikeréről szólnak és valamennyien a Humanité kivételével, örömkönnel adnak kifejezést. Sokan a Confederation du Travail feloszlását kívánják.

St.-Etienne, aug. 4. Negyven szindikátus heves hangú kiáltványokat közöl, amelyben felszólítja a munkásokat, hogy a jövő pénteken 24 órára szüntesse be a munkát.

Páris, aug. 4. A párisi gőzhajózási társaság, melynek személyzete sztrájkba lépett volt, ma reggel forgalmát teljes terjedelemben újból megnyitotta.

Páris, aug. 4. Az elvégzendő földmunkálatok vállalkozói elhatározták, hogy munkásaikat e hó 8-ától kezdődőleg kizárják.

A törökországi átalakulás.

Konstantinápoly, augusztus 4. A »Ressimi Gasete« című lap azt a hírt közli, hogy a nagyvezér és a legtöbb miniszter elbocsátásukat kérték. A nagyvezér lemondása nem lett elfogadva.

Brindisi, augusztus 4. Selim Melhame basa tegnap este a Bosznia gőzössel Bariba utazott.

Berlin, augusztus 4. A drinápolyi katonaságnak már jelzett utazását Konstantinápolyba és fogadásukat a szultán által a Lokalanzeiger konstantinápolyi tudósítója lényegesen eltéréssel adja elő. — Eszerint a drinápolyi katonaság azért, mert a tiszték a szultánról ellenséges indulattal beszéltek, fellázadtak és több tisztet megöltek. Ezután vasárnap 350 katona tiszték nélkül Konstantinápolyba ment, hogy lássák a szultánt, akiről az a hír terjedt el Drinápolyban, hogy meggyilkolták.

Zeppelin újabb felszállása.

Friedrichshaven, augusztus 4. Zeppelin gróf ma reggel háromnegyed hét órakor léghajóján felszállott. Ha a próbatúrá sikerül, a gróf azonnal régebben tervezett 24 órás mainzi utjára indul. A léghajó Konstanz irányában repült és a város felett hét óra tájban elhaladt.

Constanz, augusztus 4. Gróf Zeppelin léghajója negyed nyolc órakor Radolfzel 8 órakor Schaffhausen fölött repült el.

Berlin, augusztus 4. Két osztrák tiszt egy tábornok és egy ezredes, valamint két polgári mérnök, kik tegnap Berlinben időztek, meglátogatták Irosz őrnagyot, kinek motoros gömbjét megtekintették és aztán Parceval őrnagy kormányozható léghajóját is megnézték. A bizottság ezután a bodeni tóhoz utazott, hogy Zeppelin gróf léghajóját is megtekintse. A bizottság kiküldése az osztrák-magyar hadikormányzat ama szándékkal függ össze, hogy kormányozható léghajót vásároljon.

Felgyújtott pálinkagyár.

Déva, augusztus 4. A Déva melletti községben levő Rafael Jenő pálinka gyára ma teljesen leégett. A kár 30.000 korona. A gyár biztosítva volt. Azt hiszik, hogy a tűz gyújtogatásból keletkezett. A csendőrség a nyomozást megindította.

Dinamit a bányában.

Déva, augusztus 4. A tizenkét apostol bányában tegnap az őr észrevette, hogy a bányászok aranyat akarnak kicsempészni. Az őr jelentést tett az igazgatónak, mire a munkásokat visszatartották. A motozásnál az egyik felügyelő észrevette, hogy egy munkás egy zsákot hajít el. Azonnal fölvette és bontogatni kezdte. Bontogatás közben észrevette, hogy a zsák füstöl, elhajította a zsákot, amelyben levő bomba felrobbant. Emberéletben kár nem esett, de igen sok a sebesültek száma. A csendőrség nyomoz és máris sok letartóztatás történt.

IRODALOM.

Vakok ügye. A vakokat gyámolító országos egyesület időszaki tolyóirata most az egyetlen 25 éves multjára tekint vissza. Az egyesület e rövid idő alatt is nagyot alkotott: megvetette alapját a magyarországi vakok szebb jövőjének, a mikor a szerencsétlenek elhagyottsága a mainál jobb helyzetre változik. Az egyesület célja az, hogy a vakoknak kenyeret adjon a kezébe. Es ezt a célt leleményesen, praktikusán éri el. Még gépirásra is kiképeztek egyes vakokat. Az áldásosan működő egyesület perselyei minden üzletben ki vannak téve; kicsiny adománnyal nagy dolgot mozdít elő az, aki ez egyesület részére alkalmilag csak pár fillért is juttat.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, aug. 4.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, aug. 4.		
Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. állampostai részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. aug. 4.		
Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	93.50
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	94.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	145.—
Osztrák járadék papirban	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	689.50
London vista	—	240.—

Páris vista	—	95.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.09
Német birodalmi márka	—	117.62

REGÉNYCSARNOK.

A PÉNZ.

Irta: C. V.

I.

A kit nem lehet rábeszélni.

Már bizony elhiheti mindenki, hogy Varga János, egész telkes gazda, boldog embernek született.

Nem is cserélte volna föl tulipános ládája tartamát sok téns ur szekrényével, melyben a bankjegy csak ideig-óráig tapad meg s állandóbb szállást magának máshol keres. De bizony még azt a bokor ezüst gombot sem cserélte volna föl, sem azt a cifra szűrt, sem felesége babos viganóit.

Dívtos habszövet és falusi viganó, mily különböző uton kerültek ti a házhoz!

A paraszt viganó árának alapja biztosítva van, mert a termékeny földbe fektetik s ott kamatoz, Nézd a korán érő borsó harmatos levelét, a forró nap hevében izmosodó dinnyebokrot, a haragos zöld uborka indáit, melyek szívósan ragaszkodnak a röghöz, s elfoglalják még azt a talpalatnyi tért is, melyre a mesgye igényt tart — valamennyi áldott növény virágzik, illatoz, s gyümölcsöt terem, hogy a gazda felesége viganójának árát előre biztosítsa.

No, de azért senki sem higgye ám, hogy napsugár a kertész, vagy a leomló fergeg vonja a barázdát Vargáné asszonyom kertében, mert bizony két keze munkája eredménye, hogy a csicséri borsó oly korán szemet hányt, s a lenvirágon gyönyörködhet, a lenvirágnál kékebb szemű szép menyecske.

Bizony szép teremtés az a Vargáné — hogy jobb a Deákné vásznánál, nem mondhatnám meg; férje — ha végzettszerűen épen férj nem volna — logjobban tudhatná.

Annyi tény, hogy Borcsa ritkítja párját, mint gazdasszony.

Nyugalmas hajlék, melynek területén senki sem parancsol, egy tallér felesleg a zsebben s egy tallérnyi igénynyel kevesebb háztartásunkban ez a valódi boldogság itt a földön.

S varga uram tapasztalta az egy tallér felesleg megnyugtató állapotát,

Sokan nem sejtik, mily kedélyes meleg hangulatba tart egy ilyen tallér; akár a tárcében, akár a zsebben hordhatjuk azt.

De mi türes tagadás, ha Varga János arithmetikai kimutatásra szánja el magát, könnyen bebizonyíthatná, hogy szénás rétje, erdeje, meg páskum-jussa is van annyi, hogy soha senki kegyelmére nem szorul; arithmetikus nem vala, s e szerint csak ösztönszerűleg érezé: hogy független.

A független ember egyik legmegnyugtatóbb s eléggé meg nem becsülhető előnye, hogy ajtóját csak annak s csak akkor tárja föl, a kinek s a mikor akarja.

A nádkerítés ajtaján most zörgetnek s Varga János tán éppen amaz előny értékét taglalgatja: félre tolja-e a reteszt, vagy ne tolja.

Két nagy komondor, mely a napon nyújtózkodik, mintha csak gazdájuk hángulatának tolmácsa volna, csak módjával morog, csaholás és farkcsóválás közt habozva pillant az ajtó felé, miközben gazdájuk kényes lépdéléssel végig haladván az udvaron, félre tolja az ajtóreteszt.

— Te vagy Icíg? — mondá a belépőnek. — Magam vagyok, János gazda. Ej de későn nyit kaput a jó szomszédnak; ha az a két

kutya ott meg nem ijeszt, már be akartam rugni a vékony nádkerítést s úgy a résen bejönni.

— A kerítés, igaz, hogy csak nád, de ha kerítésemet berugod, read nézve: »itt a berek, nádak, erek« lett volna, — jegyzé meg a gazda. ama nyugodt méltósággal, mely a magyar parasztot jellemzi.

— No, tán csak nem haragszik János kelme?

— De hogy haragszom, mond amaz kiengesztelődve, mi járatban jössz?

— Pénzemért bizony nem jövök kelmedhez, jól tudhatja, mert nem adósom.

— Mindez óráig, Isten kegyelméből — nem.

— Isten kegyelme volna, ha mentől nagyobb hitelem lévén, én tartozhatnám s magának Isten kegyelme, ha nem tartozik — melyik hát az igazi kegyelem?

— Egynek ez, másnak más.

— De a pénzt mind a ketten szeretjük!

— Csak módjával Icíg, ez a különbség. No de gyérünk a pitvarba.

Varga bevezette vendégét előbb a pitvarba, hol sorjában diszlettek a tarkábbnál tarkább tálak, innen egy más szobába, mely már csakugy hálósobának ílett volna be, miután puha pehely-vánkosok dagadoznak ki a nyoszolyák-ból, melyeknek rendeltetésök azonban akár mi egyéb, csak nem az, hogy bennök háljanak.

Icíg észrevehetőleg megtisztelve érezte magát, hogy János a tulajdonképeni vendégszobába vezette.

Emez az asztalra helyezé az öblös kancsót, mely saját termésű borával volt tele, oly keresztleetlen fajjal, mit mi fővárosiak csak sejtünk, hogy létezik.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kelemen Béla
könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

Legjobbak
a
Moskovits
czipők.
Kossuth-utcza 5.

Wallerstein Fülöp Fiai cég

Bémer-tér, Pannonia mellett

Hirdetmény.

Nagyvárad város III. kerület városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott — a föld- és házbirtok után járó 1908. évi általános jövedelmi pótdadó az 1883. évi XLIV. t.-c. 18. §-a értelmében f. évi augusztus hó 4—12 napjain át nyolc napi közszemlére a városi adóhivatal 26-ik számú szobájában a III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint érdekelték adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik az elleni netáni felszólamlásukat azon adózsok, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1908. augusztus hó 4-én.

Városi adóhivatal.

4075—908. tkvi sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A margittai kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, Kellér J. sz.-somyói lakos végrehajtatónak Orosz Gyuláné Nagy Katalin b.-széplaki lakos végrehajtást szenvedett elleni 560 kor. s járulékaí iránti végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék és a margittai kir. járásbíró területén lévő Széplak község határában fekvő a széplaki 763. sz. betétben A I. 1—2. sorsz. alatt felvett 103., 104., hrsz. a. beltelekben fekvő 172. sz. udvaros házból és kertből álló jószágtestre 3253 korona ezenel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fenti ingatlanok 1908. évi augusztus hó 27-ik napján d. e. 10 órakor Széplak község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Az árverelni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10 százalékát vagyis 325 kor. 30 fillért készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezeihez letenni, vagy a bánatpénznek a bíróságnál történt előzetes letételt igazoló elismervényt a kiküldöttnek átadni.

Kir. járásbíró, mint tkvi hatóság.
Nargitta, 1908. július 19.

Hraball,
kir. járásbíró.

A NAGYVÁRADI FÜRDŐK ÚJ MENETRENDJE.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖK-FÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velence >	8 01	10 01	2 21	5 01	6 52	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 45

PÜSPÖK-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velence >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velence >	8 11	10 11	2 31	5 11	7 02	9 38
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 27
V.-Velence >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 36
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 14	8 00	10 54

Lakások.

Pável-utca 27. szám alatt újonnan épülő házban több lakás november elsejétől kibérelhető. A lakások fürdő-, elő- és cselédszobával és egyéb mellékhelyiségekkel vannak ellátva.

Bővebbet a házmesternél.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek kerti helyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős sejtát termeszű, kitűnő boraival, finom Dréher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékeltek. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerti helyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

a bekövetkezett

holt idényre

a rőfös áruk árait
tetemesen leszál-
litotta.

Sebő Imre könyv- és papirkereskedő NAGYVARAD, Rákóczi-ut.

Ajánlja a következő törvénykönyveket az érdeklődők szives figyelmébe:

A büntetőtörvények és a bünvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló t.-c.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t.-c. módosítása és kiegészítése.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvénycikk.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t.-c. módosításáról.

A szeszadóról, valamint a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztő megadóztatásáról szóló t.-c.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy a Bazár-épületben a színházzal szemben egy a modern világnak megfelelő

fehérnemű varrodát,
himző és előnyomdát

melyben mindenféle fehérneműt legjobb kivitelben és legjutányosabban készítünk. Megrendelések teljes menyasszonyi kelenygyekre elfogadtatnak. Állandó raktár a legújabb kész és kezdett kézi munkából. Szives pártfogásért esedeznek

Kronemer Testvérek.

Varró és himző leányok jó fizetéssel ugyanott felvétetnek. — Tanuló leányok felvétetnek

Saját termésü

Ó vörös gyógy bor literenként 50 kr.

Asztali borok > > 36—40

Pecsenye borok > > 50—60

Kilónó rácó ürmös > > 50 kr.

Stettner István, Kapucius utca.

A nagypiaci 60 sz. házban

1-2 szobás lakás

mellék helyiségekkel
:: együtt kiadó. ::

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

Kiadó lakás.

Uj épületben, három szobás utcai lakás parkettirozva, modern mellék helyiségekkel és fürdőszobával; két-két szobás udvari lakás mellék helyiségekkel;

két pince lakás 2 szobás

AZONNAL KIADÓK.

WEISZ JÓZSEF, Kolozsvári-utca 1.

UJ!!

UJ!!

SZEPESY ANDOR

angol uri-szabó szalonja megnyilt

Raktáron vannak a legdivatosabb szövetek. Kivánatra a mintákkal házhoz megyek.

Kolozsvári-utca

Templom tér.

FOGAK

3 koronától feljebb; csapfog 5 korona és 8 korona,

aranyfog 16, 18, és 20 korona. Vállal minden e szak-

mába vágó munkát olcsó árban és jótállással

FOGMŰTEREM Nagyvárad, Rákóczi-ut 22.

Allami felügyelet alatt álló nagyvárad

középiskolai internátus.

Gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére. Egyenkénti tanítás nevelő-tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú correpetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Növendékek javító és különbözeti vizsgákra előkészítetnek.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 700 korona.

Az intézet a város legegészségesebb helyén tekszik, közel a tanintézetekhez. — Bő tájékoztatást kívánatra küld az intézet tulajdonosa és igazgatója, kivel Értekezhetni lehet naponként 9—12-ig Nagyvárad, Tisza Kálmán-tér 9, sz. alatt.

DÉNES PAL

intézet-tulajdonos és igazgató.

NAGYVÁRADAI KERESKEDELMELI CSARNOK.**A Nagyváradai Felső Kereskedelmi Iskola,**

melynek érettségi bizonyítványa egyévi önkéntes katonai szolgálatra jogosít s amelynek eddig végzett 643 növendéke elsőrendű kereskedői, gyári, bankári és pénzügyi cégeknél postai, távirati, vasuti, pénzügyi, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyertek alkalmazást 1908. szeptember hó 1-én nyitja meg 21-ik évfolyamát.

Az intézetet az 1907—1908-iki tanévben 193 tanuló látogatta, köztük 76 vidéki, kiknek jó családonál való elhelyezése ügyében dr. Kováts S. János ur a legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1908—1909-iki iskolai évre a szabályszerű beiratások még folyó évi július hó végéig történnek. — A beiratásoknak szeptemberre való halasztása a szülőkre és tanulókra nézve azon veszéllyel jár, hogy tömeges jelentkezések folytán egyik-másik osztálynak netán szükségessé válandó párhuzamosítása, részint berendezett tanterem, részint elégséges tanerők hiányában szeptemberben már keresztül vihet nem lévén, az akkor jelentkezők felvehetők nem lesznek; míg a párhuzamosítás szeptemberre eszközölhető akkor, ha annak szüksége már július első napjaiban mutatkoznak. Szeptemberben csak kivételesen vétetnek fel tanulók, vagyis ha a szabályszerű létszám be nem lett.

Minden egyéb tudnivalóról »Tájékoztató«-nk ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilváníttat kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskola-épületben, Deák Ferenc-utca 3. azonnal megküld.

Nagy-Vátad, 1908. évi június hóban.

Reismann Mór,

a fenntartó-testület elnöke.

Dr. Hoványi Géza,

iskolabizottsági elnök.